

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут права

**ЛОКАЛЬНА ДЕМОКРАТІЯ:
РОЛЬ ГРОМАД ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

Матеріали
науково-практичного круглого столу
(м. Суми, 10 травня 2024 року)

Суми
Сумський державний університет
2024

УДК 340(477):342.25

Л73

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Панкратова В. О. – кандидат юридичних наук, доцент, старший викладач кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права Сумського державного університету;

Сухонос В. В. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права Сумського державного університету;

Стогова О. В. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права Сумського державного університету

Видання рекомендоване до видання
рішенням вченої ради Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 7 від 21 червня 2024 року)

Локальна демократія: роль громад та органів місцевого самоврядування :
Л73 матер. науково-практичного круглого столу (Суми, 10 травня 2024 р.). –
Суми : Сумський державний університет, 2024. – 58 с.

До матеріалів увійшли тези доповідей та повідомлення викладачів, студентів, учених ЗВО і наукових установ, які брали участь у засіданні Науково-практичного круглого столу «Локальна демократія: роль громад та органів місцевого самоврядування», присвяченого ознайомленню з досвідом країн ЄС щодо децентралізації та впровадження його в Україні, проведеного в межах реалізації освітнього проекту ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH-101047645 – «EULOCDEM: Локальна демократія: кращі європейські практики для України», що реалізується за підтримки Виконавчого агентства ЄС з освіти та культури (напрямок – Модуль Жана Моне програми Erasmus+).

**Co-funded by
the European Union**

Підтримка Європейською комісією випуску цієї публікації не означає схвалення змісту, який відображає лише думки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

Views and opinions expressed are however those of the author (-s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

© Сумський державний університет, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
<i>Бабич В. В.</i> ІНКЛЮЗІЯ У ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРАХ.....	6
<i>Басова В. В.</i> ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ В УКРАЇНІ.....	9
<i>Вавіло Д. О.</i> ЛОКАЛЬНА ДЕМОКРАТІЯ: РОЛЬ ГРОМАД ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	11
<i>Гнідаш В. С.</i> БЮДЖЕТ УЧАСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ.....	14
<i>Кліменічева Р. А.</i> ЛОКАЛЬНА ДЕМОКРАТІЯ: КРАЦІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	16
<i>Краснянський В. І.</i> МІСЦЕВІ ВИБОРИ.....	19
<i>Кривомаз К. В.</i> БЮДЖЕТ УЧАСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕМОКРАТІЇ.....	22
<i>Лелека С. С.</i> ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ: УСПІШНИЙ ДОСВІД ЕСТОНІЇ.....	25
<i>Лемешенко А. В.</i> ГРОМАДСЬКА АКТИВНІСТЬ ЯК БАЗИС РОЗВИТКУ ГРОМАДИ.....	28

Панкратова В. О.

ЕЛЕКТРОННА УЧАСТЬ ЯК ФОРМА ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯН ДО
ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.....31

Прихожай М. В.

МОЛОДІЖНІ РАДИ: ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО
ФОРМУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ.....35

Раскосова А. В.

ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА СУЧАСНИЙ
СТАН.....39

Рогальнікова Ю. М.

ЕЛЕКТРОННІ ВИБОРИ.....42

Скоблик М. О.

МІСЦЕВІ ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ.....45

Стогова О. В.

ІНСТРУМЕНТИ ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА.....49

Татарінова К. В.

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ГОЛОСУВАННЯ В
УКРАЇНІ.....53

Тригуб О. М.

ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ.....56

Прихожай М. В.

студентка 1-го курсу Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету

МОЛОДІЖНІ РАДИ: ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ФОРМУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

Бачення молоді як віддаленого об'єкта політики чи як складну чи проблемну групу населення закріплювалось в українській молодіжній політиці роками. Так показовим прикладом тотального ігнорування молоді та їх думок стало перебування на посаді міністра освіти і науки, молоді та спорту України Дмитра Табачника (2010-2013 роки), молодь доводила свою суб'єктність гаслом: «Побачиш Табачника – дай йому підсрачника» [1]. Це гасло стало символом перебування Дмитра Табачника на своїй посаді за часів недемократичного президенства Віктора Януковича, а також символом боротьби проти політики, що не чує молодь.

На разі суб'єктність молоді є однією з основних засад молодіжної політики в Україні [2]. Проте важливою частиною суб'єктності молоді є

здатність впливати на молодіжну політику та її формування, де одними з дієвих інструментів впливу є молодіжні ради. Незважаючи на те, що в Україні молодіжні ради – відносно новий інститут громадянського суспільства, навколо нього вже існує достатньо міфів, отже варто розглянути його з правової точки зору.

Згідно з визначенням з Закону України Про основні засади молодіжної політики: «Молодіжна рада - це молодіжний консультативно - дорадчий орган, що може утворюватися при Верховній Раді Автономної Республіки Крим, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевому органі виконавчої влади, органі місцевого самоврядування з метою залучення молоді до формування та реалізації молодіжної політики на регіональному та місцевому рівнях» [2].

Роль і завдання молодіжної ради зазначаються в типовому положенні про молодіжні консультативно-дорадчі органи:

- 1) сприяння реалізації права молоді на участь у формуванні та реалізації молодіжної політики на регіональному рівні;
- 2) внесення до органу, при якому її утворено, пропозицій щодо організації консультацій з молоддю;
- 3) надання пропозицій, висновків, рекомендацій щодо формування та реалізації молодіжної політики на регіональному рівні, обов'язкових до розгляду органом, при якому її утворено;
- 4) розроблення за участю молодіжних та дитячих громадських об'єднань, інших суб'єктів молодіжної роботи пропозицій щодо пріоритетів молодіжної політики на регіональному рівні;
- 5) проведення моніторингу та оцінки ефективності реалізації молодіжної політики на регіональному рівні;
- 6) участь у розробленні проектів нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію молодіжної політики;
- 7) вивчення стану виконання законів, інших нормативно-правових актів, що стосуються молоді, на регіональному рівні;
- 8) проведення безоплатної громадської експертизи фінансування заходів з

реалізації молодіжної політики, що проводяться органом, при якому її утворено;

9) виконання інших завдань, визначених положенням про молодіжну раду. [3]

Проте, ці завдання можуть бути якісно виконані лише у разі дотримання самого положення, де молодіжні ради також часто стикаються з труднощами на локальних рівнях, які потребують детальнішого розгляду.

Одна з частих проблем це процес виборів та затвердження молодіжних рад, оскільки інколи різноманітні політичні сили міст намагаються перетворити консультативно-дорадчий орган молоді в ручний інструмент, користуючись ніби як рекомендаційним характером типового положення, оскільки воно надано Кабінетом Міністрів України.

До того ж, слід враховувати, що згідно з статтею 24 Закону України Про місцеве самоврядування органи місцевого самоврядування мають керуватись в тому числі постановами Кабінету Міністрів України. Незважаючи на це, все ще можна зустріти ситуації політичної заангажованості молодіжних рад.

Схожа ситуація відбулась під час формування складу Сумської міської молодіжної ради 4 серпня 2021 року, коли до ініціативної групи установчих зборів під час виборів складу молодіжної ради склали чиновники та депутати, що перебрали на себе обов'язки обрання молодіжної ради замість її затвердження.

Ця спроба викликала відповідну реакцію серед кандидатів у члени молодіжної ради, що скандували «Рішення для молоді за участі молоді!» у знак протесту під час обрання лічильної комісії, яку було запропоновано обрати жеребкуванням. На що депутат Міської ради від ОПЗЖ Ігор Перепека відповів «Ваша громадська організація і так тут нічого не вирішує». З 47 кандидатів 26 приймають рішення не брати участь далі. У своєму коментарі Суспільне Суми Віктор Бобиронко - керівник експертної групи Бюро аналізу політики заявляє: «Молодіжну раду обрали по-безпріделу, обрали з технічними помилками» [4]. Однак, політична ситуація змінна на відміну від сили молоді, тому 31 січня

2024 року було затверджено склад нової молодіжної ради вже з дотриманням відповідного положення та процедури обрання [5]. До оновленого складу увійшли 16 різних громадських організацій та учбових закладів проти 8 в 2021 році.

Підсумовуючи все вищевикладене, молодіжна рада є важливим інструментом локальної демократії, проте для її ефективного функціонування необхідні прозорі процеси обрання та затвердження складу та чіткі нормативно-правові акти, аби уникнути заангажованості консультативно-дорадчого органа та дати молоді України її суб'єктність.

Література:

1. Студенти у Києві: "Побачиш Табачника, дай йому підсрачника". *24 Канал*. URL: https://24tv.ua/studenti_u_kiyevi_pobachish_tabachnika_day_yomu_pidsrachnika_n189956 (дата звернення: 12.05.2024).
2. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27.04.2021 р. № 1414-IX : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (дата звернення: 12.05.2024).
3. Про затвердження типових положень про молодіжні консультативно-дорадчі органи : Постанова Каб. Міністрів України від 18.12.2018 р. № 1198 : станом на 19 листоп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1198-2018-п#Text> (дата звернення: 12.05.2024).
4. Суспільне Суми. Молодіжна рада при СМР: які перспективи роботи? Сьогодні. Головне, 2021. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2x3PD2JPWWY> (дата звернення: 12.05.2024).
5. Установчі збори з формування нового складу Молодіжної ради при Сумській міській раді. *Інформаційний портал Сумської міської ради*. URL: <https://smr.gov.ua/uk/miska-vlada> (дата звернення: 12.05.2024).